

دانشگاه تهران
دانشکده داروسازی

پایان نامه

برای دریافت درجه دکتری از دانشگاه تهران

موضوع :

داروهای مدرکیاهی طب سنتی ایران

به راهنمایی :

جناب آقای دکتر آینه چی

نگارش :

طاهره طالب جادی

سال تحصیلی : ۶۴ - ۱۳۶۳

شماره پایان نامه : ۲۳۶۳

۱۰۲۶۹

تقدیم به :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر آینه چی

که مراد در تدوین این پایان نامه راهنمایی نمودند.

۱۰۲۶۹

وباشکر از :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر کاظمی فرکد

در تعیین مقدار عناصر صمیمانه همکاری نمودند .

و همچنین باشکر از جناب آقای دکتر فرسام

تقديم به هیئت قضات

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم که دوزندگی از هیچ کوشش جهت پیشرفت من

دریغ ننمودند و در راه تحصیل علم پشتیبان و راهنمای من

بودند .

باشد که باین اندک ایشان را خوشدسازم .

تقديم به :

مسرح زبزم كه همواره در راه تحصيل

علم مشوق من بوده اند.

تقديم به :

برادر عزیزم

و

خواهران مهربانم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	فیزیولوژی کلیه‌ها
۶	دیورتیکها
گیاهانیکه در این پایان نامه مورد بررسی قرار گرفته‌اند	
۱۲	۱ - ذرت
۱۳	ل کاکل ذرت
۱۳	خواص درمانی
۱۵	ترکیبات شیمیائی
۱۶	۲ - خارخسک
۱۶	اثر درمانی
۱۸	ترکیبات شیمیائی
۱۹	تهیه دیوسژنین
۲۰	سمیت
۲۲	۳ - پونه
۲۳	تاریخچه
۲۳	خواص درمانی
۲۴	ترکیبات شیمیائی
۲۵	۴ - نعناع
۲۶	خواص درمانی
۲۶	ترکیبات شیمیائی

۲۶	اسانس مانت
۲۸	۵ - زبان گنجشک
۲۹	خواص درمانی
۲۹	صوردارویی
۳۰	ترکیبات شیمیایی
۳۱	۶ - سترخون
۳۲	خواص درمانی
۳۲	ترکیبات شیمیایی
۳۳	مواد معطر موجود در ترخون
۳۴	۷ - آلبالو
۳۴	خواص درمانی
۳۴	صوردارویی
۳۵	اثر بر روی بیماریهای قلبی
۳۵	ترکیبات شیمیایی
۳۷	۸ - مرغ
۳۸	خواص درمانی
۳۸	اثرات آننتی بیوتیکی در ریزوم مرغ
۳۹	ترکیبات شیمیایی
۴۰	۹ - رازیانه
۴۱	تاریخچه
۴۲	خواص درمانی
۴۲	صوردارویی
۴۳	بررسی اثر دیورتیک دانه های رازیانه
۴۳	ترکیبات شیمیایی
۴۵	۱۰ - علف چای

۴۶	خواص درمانی
۴۷	صوردا رویی
۴۸	نتایج بررسی مقالات
۵۰	ترکیبات شیمیائی
۵۱	۱۱ - پنیرک
۵۱	خواص درمانی
۵۲	صوردا رویی
۵۲	الرزنیسیتی دانه های گرده پنیرک
۵۳	ترکیبات شیمیائی
۵۴	۱۲ - گا وزبان
۵۵	خواص درمانی
۵۵	صوردا رویی
۵۵	ترکیبات شیمیائی
۵۶	۱۳ - بنفشه
۵۷	تاریخچه
۵۷	خواص درمانی
۶۸	بررسی اثر ضد تورم و التهابی بنفشه
۵۹	ترکیبات شیمیائی
۵۹	۱۴ - زیره
۶۰	خواص درمانی
۶۰	صوردا رویی
۶۱	بررسی فارماکولوژیکی اثر دیورتیک زیره
۶۱	فیتوهماگلوتینین دردانه های زیره
۶۱	ترکیبات شیمیائی
۶۳	شرح کارهای عملی

۶۳	آماده نمودن نمونه های گیاهی
۶۴	خاکستر نام
۶۵	خاکستر غیر محلول در اسید
۶۵	خاکستر محلول در اسید
۶۶	اسپکتروسکوپی نشر و جذب اتمی در شعله
۷۰	مراحل مختلف اندازه گیری و چگونگی آن
۷۲	تهیه نمونه و محاسبات
۷۴	الف - سدیم
۷۵	ب - پتاسیم
۷۶	ج - کلسیم
۷۷	د - منیزیم
۷۸	جدول نتایج آزمایشات عملی
۸۶	خلاصه و نتیجه
۹۲	منابع مورد استفاده

" بنام خدا "

مقدمه:

گیاهان ، این کارخانه‌های سنتزموادشیمیائی و دارویی ، هریک درزمینه‌ای بخصوص تخصص یافته وفعال می باشند و بدین ترتیب حاوی ترکیبات متنوع واکثرا " ناشناخته‌ای هستند که شاید هرکدام به نوبه خویش بتوانند گشای مشکلات دارودرمانی جامعه بشریت گردند .

بشراظریق تجارب زیاد ، طی قرون متوالی ، بعضی از گیاهان رادر درمان بیماریهایش بکاربرد و تا حدی از آلام و درد خود کاست و بدین ترتیب سنگ بنای طب سنتی را بنیان نهاد .

درکشورما ایران نیز که دارای پوشش گیاهی غنی و متنوع می باشد ، بسیاری از گیاهان بصورت سنتی جهت درمان استفاده میگردند . درسالهای اخیر تحقیق بر روی گیاهان طب سنتی و حتی سایر گیاهان جهت شناسایی این منابع ناشناخته در سطح جهان و همچنین در ایران توسعه یافته است و مکررا " نتایج فوق العاده مهم و موثری حاصل گشته است . در حال حاضر گیاهان دارویی به صورتییرتوانسته اند در امر دارودرمان موثر واقع

شوند :

۱ - ترکیباتی که از گیاهان استخراج شده و مستقیماً " در درمان

بکار می روند ما نند:

دیژیتوکسین - استروفا نتین - مرفین - آتروپین .

۲ - سوادای که در گیاهان وجود دارند و مواد اولیه جهت شروع سنتز

داروهای موثر از نظر فارماکولوژیکی میباشد برای مثال کورتیکواستروئیدها

و هورمونهای اولیه برای تهیه قرص های ضد بارداری از گیاهانی که

دارای ساپونین استروئیدی هستند تهیه می گردند و پنی سیلین ها

که از قارچ پنی سیلین تولید می شوند .

۳ - محصولات طبیعی که بعنوان مدلی برای سنتز داروهای که از نظر

فارماکولوژیکی فعالند بکار می روند .

علی رغم وجود ترکیبات فعال و موثر دارویی در گیاهان در بسیاری

موارد به علل زیر نمی توان از آنها مستقیماً " در درمان استفاده نمود:

۱ - استخراج ماده موثره به سختی صورت میگیرد .

۲ - میزان ماده موثره در گیاه از درصد کمی برخوردار است .

۳ - بعلا اینکه میزان ماده موثره در یک گونه از گیاه که در

نواحی مختلف می روید متفاوت بوده و حتی از یک پایه گیاه به گیاه دیگر تفاوت دارد بهمین سبب اغلب، مصرف گیاه بطور مستقیم ممکن است اشکالات را بوجود آورد که بهمین جهت یا از ماده خالص شده از گیاه یا از نوع سنتتیک آن استفاده می شود اما بطور کلی میتوان گفت که در گیاه اغلب موادی همراه ماده موثره موجود است که اگر خود گیاه در صورت کنترل بصورت تام مصرف شود میتواند از عوارض جانبی ماده موثره جلوگیری نماید.

تعداد گیاهانی که از دیرباز در طب سنتی ایران مورد زمینیه های مختلف دارو- درمانی مورد مصرف قرار گرفته اند قابل توجه میباشد گیاهان مدر دسته ای از این گیاهان می باشند که حتی امروزه نیز در درمان ناراحتیهای کلیوی و بخصوص دفع سنگهای کلیوی و مجاری ادرار مورد استفاده قرار می گیرند، همین امر بخش فارماکونوزی دانشکده داروسازی دانشگاه تهران را بر آن داشت که یک بررسی علمی در این مورد انجام دهد. لذا موضوع این پایان نامه داروهای مدر گیاهی طب سنتی ایران انتخاب گردید، در این پژوهش منشاء گیاهی و ترکیبات شیمیائی

چهارده گیاه دارویی که در طب سنتی ایران به عنوان مدر مورد استفاده می‌مانند

بررسی شده است . در این بررسی ترکیبات معدنی بویژه املاح سدیم

و پتاسیم و کلسیم و منیزیم مورد شناسایی و تعیین مقدار قرار گرفته‌اند .